

Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry 20 vuotta

Marja-Leena Stenström

Professori
Jyväskylän yliopisto,
Koulutuksen tutkimuslaitos
marja-leena.stenstrom@jyu.fi

Tämän katsauksen tarkoituksena on kuvata Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry:n 20-vuotista taivalta. Haasteellista on ollut 20-vuotisen toiminnan koostaminen, koska vuosien varrella arkistointitekniikka on muuttunut ja heijastaa aikansa kuvaa. Vapaaehtoisena toimivan yhdistyksen aineistoja on erilaisessa muodossa: korpuilla, lerpuiilla, kovalevyillä, papereilla ja ihmisten muisteissa. Markku Tasalan toimittamassa jutussa kerrotaan seuran perustaminen ja alkutaival yksityiskohtaisesti, joten jätän sen vähemmälle huomiolle ja keskityn seuran myöhempään toimintaan.

OTT, Upsilon -alaosaston perustaminen ja alkuvaiheet

Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry:n juuret ovat Omicron Tau Theta (OTT) ”Honorary Professional Graduate Society in Vocational and Technical Education” (nykyisin Career and Technical) Yhdistysten ammatillisen koulutuksen opettajien ja tutkijoiden järjestössä. Aloitteen OTT:n alaosaoston perustamisesta Jyväskylän yliopistoon teki professori Johanna Lasonen, joka oli opiskellut Virginia Polytech and State Universityssä ja toiminut siellä OTT:n alaosaoston (Iota) varapuheenjohtajana. Vuonna 1992 Jy-

väskylän yliopiston Kasvatustieteiden tutkimuslaitokseen perustettu OTT, Upsilon oli ensimmäinen Yhdysvaltojen ulkopuolinen alaosasto, jonka ensimmäisenä pitkäaikaisena neuvonantajana toimi professori Johanna Lasonen.

OTT, Upsilon perustettiin tilanteessa, jossa yhteydet eurooppalaisiin tutkimusyhteistyötahoihin olivat vähäiset, sillä Suomi ei ollut vielä silloin Euroopan Unionin jäsen. Ensimmäinen ECER-konferenssi (European Conference on Educational Research) pidettiin vuonna 1992 Twentessä, ja vapaaehtoinen tutkijoiden verkosto ”VET and Culture” syntyi vuonna 1993. EERAn (European Educational Research Association) verkostot (esim. VETNET) muodostuivat vasta vuoden 1995 konferenssin jälkeen. Suomessa ammattikoulut ja -opistot toimivat vielä pääosin samassa oppilaitoksessa eikä vakinaisia ammattikorkeakouluja vielä ollut, sillä ensimmäiset ammattikorkeakoulukokeilut alkoivat vuonna 1991.

Paikallisesta järjestöstä valtakunnalliseksi rekisteröidyksi yhdistykseksi ja Tieteellisten seuran valtuuskunnan jäseneksi

OTT, Upsilonin toiminnassa lähdettiin liikkeelle siitä, että alaosasto toimii paikallisesti ammatillisen koulutuksen tutkijoiden ja opettajien järjestönä. Tulevaisuuden tavoitteeksi asetettiin isomman projektin kehittäminen, erilaisten konferenssien ja workshopien järjestäminen. Keskeisenä tehtävänä nähtiin ammatillisen koulutuksen tunnetuksi tekeminen ja tutkimustuloksista tiedottaminen.

Alkuvuosina otettiin tavoitteeksi englanninkielellä kirjoittaminen ammattikasvatuksen tieteellisiin aikakauslehtiin ja julkaisuihin. Tätä varten järjestettiin 2.-3.8.1994 englanninkielinen tieteellisen kirjoittamisen kurssi, jonka aloitteentekijänä oli professori Johanna Lasonen ja kouluttajana toimi professori Curtis Finch Virginia Techistä. Kurssi osoittautui tarpeelliseksi, sillä sinne osallistui 35 henkilöä, joista vain 12 oli seuran jäsentä. Tieteellisen kirjoittamisen kurssin tuloksena syntyi Johanna Lasosen ja Marja-Leena Stenströmin toimittamana seuran ensimmäinen julkaisu ”Contemporary Issues of Occupational Education”, joka ilmestyi kesäkuussa 1995. Julkaisun sisältö koostui neljästä pääluvusta, jotka kuvasivat ammatillisen koulutuksen kontekstia, rakenteellista ja pedagogista uudistusta sekä laadunhallintaa ammatillisissa oppilaitoksissa. Julkaisuun kirjoittivat ammatillisen koulutuksen tutkijat, opettajat ja opetushallinnon edustajat.

Pian kuitenkin huomattiin, että Suomessa ei ollut valtakunnallista ammatillisen koulutuksen tutkimusyhdistystä, ja Jyväskylässä perustettiin Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry 11.3.1994 valtakunnalliseksi ammatillisen koulutuksen tutkimusyhdistykseksi. Seuran hakemus lähetettiin 8.4.1994 Patentti- ja rekisterihallitukseen, ja se hyväksyttiin yhdistysrekisteriin 28.9.1995. Seuran rekisteröinnin ja ensimmäisen julkaisun jälkeen seura haki Tieteellisten seuran valtuuskunnan jäsenyyttä, joka hyväksyttiin vuonna 1996.

Valtakunnalliset ammattillisen koulutuksen tutkimusseminaarit vuodesta 1996 lähtien

Vuonna 1996 aloitettiin valtakunnalliset ammatillisen koulutuksen tutkimusseminaarit. Ensimmäinen seminaari ”Ammattillisen koulutuksen näköalat” järjestettiin Jyväskylässä. Tutkimuspäivien esitelmiä julkaistiin Pentti Nikkasen ja Raimo Mäkisen toimittamassa raportissa ”Ammattillisen koulutuksen kehittäminen” (Julkaisusarja B. Teoria ja käytäntö 93. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto). Vuonna 1998 Ammattikasvatuksen tutkimuspäivät ”Ammattikasvatuksen tulevaisuus” järjestettiin Hämeenlinnassa. Tutkimuspäivien yhteenvetoraportti ”Ammattikasvatuksen reformit ja tulevaisuus” ilmestyi Hilikka Roiskon toimittamana Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisusarjassa.

Vuodesta 2001 tutkimuspäivät on järjestetty joka vuosi eri puolilla Suomea (Helsinki, Vantaa, Kerava, Hämeenlinna, Lahti, Tampere, Jyväskylä, Seinäjoki, Joensuu, Oulu) keskittyen kuitenkin Etelä-Suomeen. Vuodesta 2004 tutkimuspäivien järjestelyihin ovat osallistuneet tutkimusseuran ja järjestävän ammattikorkeakoulun lisäksi myös muut tahot kuten esimerkiksi Kever, Koulutuksen arviointineuvoston sihteeristö, Korkeakoulutuksen arviointineuvosto ja Praba. Tutkimuspäivien nimi on vaihdellut ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulutuksen tutkimuspäivistä ammattikorkeakoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen tutkimuspäiviin. Vuonna 2012 Amk- ja ammatillisen koulutuksen tutkimuspäivät ”Arvot muutoksessa” järjestettiin 7.-8.11.2012 Tam-

pereella, jossa juhlittiin Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry:n 20-vuotista taivalta. Vuoden 2013 tutkimuspäivät järjestetään tällä näkymin Hämeenlinnassa.

VIETVOC-projekti 1997 - 2002

Vuonna 1997 Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry laajensi toimintaansa kehitysyhteistyöhön, jolloin VIETVOC-projektille myönnettiin rahoitus vuosille 1997 - 2002. Projektin koordinaattorina toimi OTTU ry ja sen johtajana seuran silloinen puheenjohtaja dosentti Pentti Nikkanen Koulutuksen tutkimuslaitoksesta. Kehitysyhteistyönä toteutetussa projektissa kehitettiin ammatillista koulutusta Keski-Vietnamin alueella ja täydennyskoulutettiin vietnamilaisopettajia Suomessa. Projektiin osallistui OTTU ry:n jäseniä kahdeksasta suomalaisesta oppilaitoksesta. Projekti on ollut seuran suurin kansainvälinen projekti, jonka loppuraportit julkaistiin keväällä 2003.

Vietnamin opetusministeriö myönsi ”For Education Cause” mitalin ja kunniakirjan vuonna 2000 projektinjohtaja dosentti Pentti Nikkaselle ja vuonna 2001 projektin varajohtajille johtaja Ulla Mutkalle ja johtaja Jorma Sinkkoselle.

Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry oli Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys KEHYS ry:n jäsen vuodesta 2001 vuoden 2005 loppuun saakka. Kehys ry on sitoutumaton yhteistyö- ja palvelu-järjestö. Se toimii eurooppalaisen kattojärjestön Concord'n suomalaisena toimikuntana ja sillä on noin 30 suomalaista jäsenjärjestöä Suomessa.

Yhdyshenkilönä toimi dosentti Pentti Nikkanen.

Ammattikasvatuksen aikakauskirja vuodesta 1999 lähtien

Merkittävä virstanpylväs Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry:n historiassa oli vuosi 1998, jolloin se solmi yhteistyösopimuksen Opetus-, kasvatus ja koulutusalojen säätiön (OKKA-säätiön) kanssa aikakauslehden julkaisemisesta.

Ammattikasvatuksen aikakauskirjaa alettiin julkaista vuonna 1999, jolloin se ilmestyi kaksi kertaa. Vuodesta 2000 lähtien lehti on ilmestynyt neljä kertaa vuodessa. Professori Pekka Ruohotie Tampereen yliopistosta toimi lehden päätoimittajana sen ilmestymisestä vuoden 2008 loppuun saakka. Vuodesta 2009 lähtien lehden päätoimittaja on ollut professori Petri Nokelainen Tampereen yliopistosta.

Lehden ensimmäisenä teemana oli Suomalaisen ammattikasvatuksen esitely. Ammattikasvatuksen aikakauskirjassa vakiintui käytäntö, että ensimmäinen numero käsittelee yleisiä ammattikasvatukseen ja -koulutukseen liittyviä teemoja ja muut kolme numeroa erityisteemoja. Ne nimetään toimituskunnassa etukäteen ja vieraileva toimittaja koostaa ne. Lehden teemat ovat muotoutuneet ajankohtaisten aiheiden perusteella, joita ovat olleet mm. seuraavat: kansainvälisyys, työelämä (mm. työssä oppiminen, työelämä oppimisympäristönä), opettajuus, pedagogiikka, osaaminen, taidot, opinto-ohjaus, laatu, arviointi ja verkostot. Vuonna 2012 lehden teemoina ovat olleet 1) Ajankoh- taista ammattikasvatuksessa, 2) Lämpä-

syn edistäminen ja syrjäytymisen ehkäi- seminen, 3) Aluevaikuttavuus ja enna- kointi ja 4) Koulutuksen vieni. Lisäksi vuonna 2012 lehti palkitsi ensimmäisen kerran vuoden artikkelin, jonka tittelin sai Arja Majakulman artikkeli "En- hancing the Employability of Interna- tional Graduates during Education – A Case Study based on Finnish Universi- ties of Applied Sciences".

Seuran toiminnan vakiintuminen ja nykytilanne

Työmäärältään mittavan VIET- VOC-projektin loputtua vuonna 2002 Ammattikoulutuksen tutki- musseura OTTU ry:n toiminta vakiin- tui tutkimuspäivien järjestämiseen ja Ammattikasvatuksen aikakauskirjan jul- kaisemiseen. Yhteistyötä muiden tie- teenalojen ja seurojen kanssa seura pyr- kii kehittämään jäsenyydellä tieteellisten seurain valtuuskunnassa. Jo vuonna 2005 seura kävi neuvotteluja yhteistyös- tä Suomen kasvatustieteellisen ja Ai- kuiskasvatuksen seurojen kanssa. Elo- kuussa 2011 Ammattikoulutuksen tut- kimusseura OTTU ry järjesti yhteistyös- sä Suomen kasvatustieteellisen seuran ja Aikuiskasvatuksen tutkimusseuran kanssa seminaarin "Kasvatukseen ja koulutukseen liittyvä tutkimus".

Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry on tieteellinen seura, joka toi- mii ammattikasvatuksesta ja ammatilli- sesta koulutuksesta kiinnostuneiden asiantuntijoiden ammatillisen kasvun ja tiedonvälityksen kanavana sekä heidän keskustelujensa ja pohdintojensa fooru- mina. Seura toimii yhteistyössä Omic- ron Tau Theta -seuran kanssa. Tutki- musseuran tavoitteena on edistää am- matillista koulutusta ja tutkimusta, edis-

tää yhteydenpitoa ammatillisen koulutuksen tutkijoiden kesken, luoda yhteyksiä koulutuksen, hallinnon ja elinkeinoelämän välille, edistää jäsenten ammatillista kasvua, perehdyttää jäsenistöä tutkimuksen tuloksiin ja edistää kansainvälistymistä. Tarkoituksensa toteuttamiseksi seura järjestää esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia, tekee esityksiä sekä harjoittaa tiedotus-, tutkimus- ja julkaisu-toimintaa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry on

- kehittynyt paikallisesta yhden emojärjestön (OTT) alaisesta järjestöstä suomalaiseksi tieteelliseksi tutkimusseuraksi
- perustanut tieteellisen ammattikasvatuksen lehden (Ammattikasvatuksen aikakauskirja)
- järjestänyt tutkimuspäiviä; nykyisin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- koordinoanut kansainvälisiä projekteja
- tehnyt yhteistyötä muiden tieteellisten seurojen kanssa (Tieteellisten seurain valtuuskunta).

Seuran nykyinen konteksti ja tulevaisuuden haasteet

1 990-luvun alusta suomalainen koulutusjärjestelmä on muuttunut. Ammattikorkeakoulut ovat vakiinnuttaneet asemansa osana korkeakoulutusta ja ammatillinen koulutus osana toisen asteen koulutusta sijoituen koulutusjärjestelmän eri tasoille, jolloin niiden tutkimuskin on eriytynyt. Tutkimusseura on pyrkinyt vastaamaan koulutuskentän muutoksiin vireillä olevalla nimenmuutoksella (Ammatillisen

koulutuksen tutkimusseura). Seuran toiminta-alueena on ammatillinen koulutus, jolla tarkoitetaan ammatillista koulutusta, ammatillista aikuiskoulutusta ja ammattikorkeakoulutusta.

Suomen liittyttyä EU:hun eurooppalainen tutkimusyhteistyö on huomattavasti vilkastunut, mutta tutkimusseuran yhteydet eurooppalaisten tutkimusverkostojen ja -seurojen kanssa ovat olleet vähäisiä. Sen sijaan seuran yksittäiset jäsenet ovat aktiivisesti osallistuneet eurooppalaiseen tutkimusyhteistyöhön.

Seuran tulevaisuuden haasteita ovat mm. seuraavat:

- Ammatillisen koulutuksen tutkimuksen aseman vahvistaminen
- Ammatillisen koulutuksen tutkimustulosten levittäminen
- Yhteistyön parantaminen eri toimijoiden kanssa
- Yhteistyö tutkimuksen ja käytännön välillä
- Yhteistyö toisen asteen ammatillisen ja ammattikorkeakoulutuksen toimijoiden välillä
- Seuran toiminnan tunnettavuuden lisääminen (tilaisuudet, yhteistyömuodot, lehti)
- Uusien jäsenten rekrytointi.

Seuran puheenjohtajat vuosina 1992 - 2012 ja yhteystiedot

Vapaaehtoisjärjestön pitkäaikaisen toiminnan on mahdollistanut seuran aktiiviset toimihenkilöt ja jäsenet.

Seuran puheenjohtajina ovat vuosina 1992 – 2012 toimineet seuraavat henkilöt (nykyisen aseman mukaan):

1992 – 1994

professori **Marja-Leena Stenström**, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto

1995

apulaisprofessori **Jorma Ekola**, Jyväskylän opettajankoulutuslaitos, Jyväskylän yliopisto

1996 - 1997

dosentti **Pentti Nikkanen**, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto

1998 – 1999

professori **Pekka Ruohotie**, Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus, Tampereen yliopisto

2000 – 2001

johtaja **Annikki Mikkonen**, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

2002 – 2003

johtaja **Ulla Mutka**, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu

2004 – 2005

vararehtori **Eeva Liisa Antikainen**, Humanistinen ammattikorkeakoulu

2006 – 2007

päsihteeri **Timo Luopajarvi**, Arene ry.

1.1. - 29.10.2008

utkija **Matti Vesa Volanen**, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto

30.10.2008 – 2009

päsihteeri **Timo Luopajarvi**, Arene ry.

2010 - 2011

johtaja **Jari Laukia**, HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu

2012 – 2013

johtaja **Seija Mahlamäki-Kultanen**, Hämeen ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Seuran hallitus 2012 - 2013:

Seija Mahlamäki-Kultanen (puheenjohtaja), HAMK

Jari Laukia (entinen pj), HAAGA-HELIA

Petri Nokelainen (varapuheenjohtaja, julkaisuvastaava) TaY

Leena Nieminen, Laurea-amk

Leena Nikander, (historioitsija, tiedottaja) HAMK

Veikko Ollila, (parlamentaarikko) ALVAR

Marja-Leena Stenström (rahastonhoitaja) JyY/KTL

Marianne Teräs, (sihteeri) HY.

Verkkosivut: www.ottu.fi